

Tervezéstől a megvalósításig

Új partfal védi a Tisza árhullámaintól Szegedet

Az 1879-es, Szegedet romba döntő nagy árvízről korabeli fényképek, metszetek, írásos dokumentumok mesélnek. Az akkori rettenet-höz hasonlót 1970-ben érezhetett a város lakossága, amikor is 961 centiméterrel tetőzött a Tisza Szegednél. Az alsó rakpart lámpái épp-hogy kikukucskáltak a vízből: a képet lapunk fotóriportere is megörökítette. Ma már e felvétel is bekerült a dokumentumok közé, a 70-es árhullám elleni védekezés immár egyik fejezete a várost oly sokszor megijesztő vízzel vívott harcnak.

A szegedi pusztító előntessel fenyegető vizek történetét ezzel remélhetőleg lezárult. Az idén elkészült, a nagy árvíz centenáriumi ünnepeken átadott új partfal az 1970-ben mért 120 centiméterrel magasabb víz állás esetén is biztonságos védelmet nyújt. Ilyen magas vízállás pedig átlagosan ezerévenként egyszer várható csupán.

Hogy új partfalat kell építeni, az az 1970-es árvíz után végképp nyilvánvalóvá vált a szakemberek számára. A kilenc évvel ezelőtti védekezésor ugyanis bizonyosodott: a partfal jelentős részén labilis a talaj. Az új védelmi rendszer kidolgozásával a Mélyépítési Tervező Vállalatot bízta meg a generálkivitelező, az Alsó-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság. Az öt tanulmánytervből végül a Kuzmann Gábor által felvázolt elképzelést fogadták el, s valósították meg.

Az építési munkálatok 1973-ban kezdődtek el, folyamatszabályozással. A csúszásra hajlamos talajt el kellett távolítani, és a medret úgy alakítani, hogy a folyó szabályozásával biztosított legyen az újjáépített alsó és felső partfal, a régi és az akkor még leendő új híd pilléreinek stabilitása. Ehhez azonban jó előre tudni kellett: a Tisza hogyan reagál a beavatkozásra. Az ATIVIZIG hidrológusainak szaktudására volt szükség. Ok, dr. Vágás István főmérnök ve-

zetésével elméleti számításokat végeztek, megmondták, miképp lehet a medret úgy alakítani, hogy a folyamatszabályozással a legideálisabb irányba terelődjék a víz sodorvonala. Ha nem vigyáznak — magyarázta a főmérnök — túlságosan kiszaladhat a sodorvonal Szeged vagy Újszeged felé, s valamelyik oldalon partomlást okozhat.

A hidrológusok szakértelmét a későbbiekben sem nélkülözhatték az építők. A víz viselkedésének ismerői ugyanis száz esztendő vízállási adatainak feldolgozásával prognózist készítettek: előre jelezték, az építkezés idején mikor, milyen magas vízállás várható.

A Tisza így is sokszor megtréfált bennünket — mondja Gera Mihály építészvezető. — Számtalanszor volt, hogy betonoztunk, vaszerelési munkán dolgoztunk, amikor rajtunk ütött. A lépcsőfeljárók, a kikötőbakok építését nemegyszer félbe kellett hagynunk. Előntötte a munkaterületet a víz, hurcolkodhattunk föl. Aztán, az árhullám elvonulával, ismét dolgozhoz láthattunk, de előbb le kellett tisztítaniunk az iszapot, rozsdátlanítottunk. A vízálláshoz olyannyira alkalmazkodnunk kellett, hogy amikor árhullám közeledtét jelezték a hidrológusok, nem számított, meddig tart a hivatalos munkaidő, addig dolgoztunk, amíg az adott munkát be nem fejeztük. Így aztán nemegyszer éjszaka, szombaton, vasárnap is kint szerelték, betonozták az embe-

rek. A Tisza arra szorította az építőket, hogy akár egyik napról a másikra módosítsák a kivitelezés ütemterveit, s átszervezzék a munkát. De mert az egykori kubikosok már hozzászoktak a folyó szeszélyeihez, sikeresen alkalmazkodtak az oly gyakran változó munkakörülményekhez. Az építés így megfelelő ütemben haladt, s ebben a találmányságnak is nagy része volt. Nem tudott

a DÉLÉP betont szállítani? A munkások a helyszínen keverték betont. Az időjárással dacolva, még fagy-pont alatt is betonoztak — föllásátor alatt.

A kivitelezés nevezetes mozzanatait: 1973-ban elkezdtek a folyamatszabályozást, 1974-ben hozzálattak a felsőármfal építéséhez. Ez utóbbi munkát ugyancsak meggyorsította, hogy Fajka László, az ATIVIZIG mérnöke kidolgozott egy újszerű szaluzási technológiát. Újításának lényege: a támfal építésénél a hagyományos deszkaszaluzat helyett előregyártott vasbeton elemeket, úgynevezett szaluzó paneleket használtak. Az újítás méltán nyerte el a szakemberek tetszését, a Szegeden kidolgozott technológiát azóta már a győri vízügyi igazgatóság is átvette. A Duna-parti városban ugyancsak a tetszetős Fajka-féle panelekkel készítették el az új támfalat, 1975-ben már az északi hídfeljáró építésén, 1976-tól az alsó és a felső rakpart kialakításán, a lépcsőfeljárók, az utak és a járdák építésén dolgoztak az ATIVIZIG és az alvállalkozók munkásai.

A szegedi partfal rekonstrukciója a kitűzött határidőre, 1979. március 12-re, 226 millió forintot költséggel befejeződött. A város 1500 méteres szakaszán kiépített új védelmi rendszere teljes biztonságot nyújt. Erre szükség is van, hiszen Szeged előtt el kell folynia mindannak a víznek, ami a Tisza vízgűjtőjében lefolyásnak indult. Nem túlzás, ha azt mondjuk, a tiszai árvíz okozta gondok az ATIVIZIG működési területén összegeződnek. Az igazgató-ság vízépítő munkásai most a partfal másik szakaszán, az új Hungária Szálló és az új híd közötti, 600 méter hosszúságú szelvény felújításán dolgoznak: új mellvédalát építenek. A szivárgás csökkentése, az egységes biztonság kialakítása a céljuk. Munkájuk a közlekedés szervezése szempontjából is jelentős; a rekonstrukció

befejeztével négysávos úttal közlekedhetnek a Felső Tisza parton a gépjárművek. December 7-ig, ténylegesen befejeződnek a munkálatok a partfal nagyobb szakaszán is. Suti Pál és Vincze Mihály szocialista brigádja még a volt vasúti híd környékének rendezésén dolgozik; a térburkolatot készítik, járdát és rampalejtőt készítenek.

Korábbi erőpróbákon megéledt, a vízépítésben évtizedes tapasztalattal bíró munkások fáradoztak azon, hogy a tervezők elképzelése valóra váljon. Kubikosoknak vallják magukat, jóllehet egészen más módszerekkel, szerszámokkal dolgoztak, mint egykoron apáik.

A vízmérték, a szintezéshez használatos, fából összeillesztett kereszt és a zsinór most is része a kubikosok kellékárának. Pusztán ezekkel azonban ma már nem sokra mennénk — magyarázza Suti Mihály, aki több mint negyedszázada földmunkás. — A gépek nélkül ötször-tízszor ennyit sem végeztünk volna hat év alatt a munkával. Rakodógépekkel, darus kocsikkal, szivattyúkkal, szállítószalagokkal, kotrógépekkel dolgoztunk. Megtanultuk a vaszerelést, a betonozást is. Így lettünk mi, a talicskával összenőtt kubikosokból vízépítő munkások.

A szegedi árvízvédelem krónikájának minden bizsonnyal nevezetes dátuma lesz, 1979. Az építkezéstről készített felvételek — melyekből jó néhányat lapunkban is láthatott a lakosság — máris dokumentumértékké, ahogyan a rekonstrukció egyes mozzanatait megörökítő írások — úgy véljük — szintén hozzájárulnak a város történetének felidézéséhez. Reméljük, az eljövendő korok múlt iránt érdeklődő szakembere ugyanezt mondja majd, mint a mostani építők, a majd száz esztendővel korábban munkálkodó kollégák teljesítményéről: tisztességes, jó munkát végeztek.

Ladányi Zsuzsa

Somogyi Károlyné felvétele

Vonuljon bármilyen árhullám a Tiszán, az új partfal teljes biztonságot nyújt

Mai számunkban:

A munkásosztály gazdasági, társadalmi, politikai helyzetéről, tudati fejlődéséről — Közlemény az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának üléséről

(3—4. oldal)

Kádár János fogadta Nyikolaj Bajbakovot

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára szombat délelőtt a KB székházában fogadta Nyikolaj Bajbakovot, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnöke és Vlagyimir Pavlov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete.

Nyikolaj Bajbakov szombaton elutazott hazánkba. (MTI)

Befejeződtek a magyar—jugoszláv tárgyalások

Szombaton befejeződtek a magyar—jugoszláv tárgyalások. Marjai Józsefnek, a Minisztertanács elnökhelyettesének és Branislav Ikonicsnak, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság szövetségi végrehajtó tanácsa elnökhelyettesének tárgyalásai. A megbeszéléseken megállapították, hogy a két ország közötti szocialista ország kapcsolatai eredményesen fejlődnek, s ez alapot nyújt a politikai, gazdasági, kulturális, tudományos és más területeken folyó együttműködés további kiszélesítésére.

Különös figyelmet fordítottak Magyarország és Jugoszlávia gazdasági kapcsolatainak értékelésére. Az e területen folyó együttműködés eredményességét jól értékelte, hogy az 1976—1980. évekre szóló áruforgalmi egyezmény előirányzata már ez évben teljesül, s kedvezően alakul a forgalom áruösszetétele. Egyre nagyobb teret hódítanak a korszerű együttműködési formák: az idén a teljes áruforgalmon Ikonicsot, a szivélyes, babiloni 23 százalék a hosszú lejáratú megállapodások alapján lebonyolódó szállítások aránya, s 16 százalék az ipari kooperációkból származó áruké. Úgy értékelték, hogy ezen együttműködési formák kiterjesztésére to-

vábbi lehetőségek vannak, különösen a közúti és vasúti járműipar, az elektromos és elektronikai ipar területén, a mezőgazdasági és élelmiszeripari gépek és berendezések gyártásában, a vas- és színesfémkohászatban, a kokszyártásban, a vegyiparban, valamint a fad- és papíriparban. Mindkét fél pozitívan értékelte a határ menti gazdasági együttműködés fejlődését.

A tárgyalásokon hangsúlyozták a hosszú távú gazdasági együttműködés jelentőségét, szükségesnek ítélték, hogy a két ország illetékes szervei kiemelten foglalkozzanak az 1981—1985. közötti időszakra vonatkozó együttműködési elképzelések összehangolásával.

* Lázár György, a Minisztertanács elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja szombaton délelőtt a Parlamentben fogadta Branislav Ikonicsot, a szivélyes, babiloni 23 százalék a hosszú lejáratú megállapodások alapján lebonyolódó szállítások aránya, s 16 százalék az ipari kooperációkból származó áruké. Úgy értékelték, hogy ezen együttműködési formák kiterjesztésére to-

Hazaérkezett Bukarestből az MSZMP küldöttsége

Szombaton Bukarestből hazaérkezett az MSZMP küldöttsége, amely Apró Antalnak, a Politikai Bizottság tagjának, az országgyűlés elnökének vezetésével részt vett a Román Kommunista Párt XII. kongresszusán. A delegáció tagja volt Frank Ferenc, a Központi Bizottság tagja, az MSZMP Békés megyei bizottságának első titkára és Rajnai Sándor, hazánk budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője. Branislav Ikonics és kísérete szombaton elutazott hazánkba. (MTI)